

Indhold

1	INDLEDNING	1
1.1	PROBLEMFORMULERING OG UNDERSØGELSESPØRGSMÅL	1
1.2	DISPOSITION	2
2	TEORI	3
2.1	BOURDIEU	4
2.2	ARBEJDSLØSHED	5
2.3	MOBILITET	17
2.4	OPSAMLING	18
3	METODE	19
4	ANALYSE	20
5	DISKUSSION	21
6	KONKLUSION	22
7	BIBLIOGRAFI	23
	HOVEDBIBLIOGRAFI	23
	ONLINE KILDER	24

1 INDLEDNING

1.1 PROBLEMFORMULERING OG UNDERSØGELSESPØRGSMÅL

Vores problemformulering er:

Hvordan hænger arbejdsløshed sammen med sociale mobilitetsmønstre, og kan vi derigennem se tendenser til differentiering af grupper af arbejdsløse ud fra dette mønster?

Dette overordnede spørgsmål besvarer vi med følgende underspørgsmål:

1. Hvilken betydning har (forskellige definitioner af) arbejdsløshed for beskæftigelsesmobiliteten på arbejdsmarkedet?
2. Kan man se sandsynlige strategier afspejlet i mobilitetsmønstrene, som arbejdsløse benytter sig af for at komme tilbage i beskæftigelse?
3. Finder vi gennem disse mobilitetsmønstre relativt afgrænsede grupper, der har en række vilkår tilfælles?

1.2 DISPOSITION

1.	Indledning	
2.	Teori	1 s.
2.1	- Bourdieu	5 s.
2.2	- Arbejdsløshed	10 s.
2.3	- Mobilitet	7 s.
2.4	- Opsamling	2 s.
3.	Metode	
3.1	- Arbejdsløshed	
3.2	- Netværksanalyse	
3.3	- Disco	
3.4	- Opsamling	
4.	Analyse	
4.1	- Hovedkonklusion	
4.2	- Nøgletal - baggrundsoplysninger	
4.3	- Nøgletal og cases - arbejdsløse	
4.4	- Intern mobilitet	
4.5	- Løn	
4.6	- Opdeling i grupper	
5.	Diskussion	
6.	Konklusion	

2 TEORI

2.	Teori	0/1 s.
2.1	Bourdieu - <i>På kanten af arbejdsmarkedet</i> - <i>Strukturel konstruktivisme</i> - <i>Opsummering</i>	0/½ s. 0/2 s. 0/2 s. 0/½ s.
2.2	Arbejdsløshed - <i>Arbejdsløshed som problemstilling</i> - <i>Økonomiske forståelser af arbejdsløshedsproblemet</i> - <i>Sociologiske forståelser af arbejdsløshedsproblemet</i> - <i>Opsummering</i>	½/½ s. 3/3 s. 6/3 s. 0/3 s. 0/½ s.
2.3	Mobilitet - <i>Mobilitet som problemstilling</i> - <i>Beskæftigelsesmobilitet</i> - <i>Arbejdsmarkedssegmenter</i> - <i>Opsummering</i>	0/½ s. 0/2 s. 0/2 s. 0/2 s. 0/½ s.
2.4	Opsamling - <i>Hypoteser og operationalisering</i>	0/1 s. 0/1 s.
	I alt	9½/24 s.

2.1 BOURDIEU

2.1.1 PÅ KANTEN AF ARBEJDSMARKEDET

2.1.2 STRUKTUREL KONSTRUKTIVISME

2.1.3 OPSUMMERING

2.2 ARBEJDSLØSHED

Dette teoretiske afsnit om arbejdsløshed indleder med at beskrive arbejdsløshed som problemstilling. Efterfølgende beskrives økonomiske forståelser af arbejdsløshedsproblemet. Bagefter følger en beskrivelse af sociologiske forståelser af arbejdsløshedsproblemet. Til sidst foreligger en opsummering.

2.2.1 ARBEJDSLØSHED SOM PROBLEMSTILLING

C. Wright Mills konstaterer: “No problem can be adequately formulated unless the values involved and the apparent threat to them are stated.” (Mills 1959, s. 129). Derfor vil vi indlede dette teoretiske afsnit om arbejdsløshed med kort at kontekstualisere arbejdsløshed som et socialt problem med fokus på hvilke værdier, som er involverede og truslerne herimod. (2.2.1.1) Først vil vi beskrive en kort historik af arbejdsløshed som et socialt problem. (2.2.1.2) Derefter vil vi beskrive dagens syn på arbejdsløshed herunder beskrive de dominerende diskurser forbundet med arbejde og arbejdsløshed.

2.2.1.1 Kort historik over arbejdsløshed i et dansk perspektiv

Arbejdsløshed anskues i dag som et socialt problem. Som begreb kom arbejdsløshed dog først til verden i løbet af det 19. århundrede. I dette århundrede blev arbejdsløshed ligeledes også et adskilt fænomen fra fattigdom (**Halvorsen 1999, s. 3**). I Danmark blev det op igennem 1800-tallet og omkring århundredeskiftet en dominerende tanke at anskue arbejdsløshed som et socialt anliggende, som delvist var forårsaget af forhold arbejderne ikke havde kontrol over. Dette bliver slået fast i 1907 med den første danske arbejdsløshedsforsikringslov¹, som blev vedtaget med et bredt flertal i Landstinget og Folketinget. Baggrunden herfor var en kommission, som anbefalede, at samfundet måtte træde ind over for arbejdsløshed, fordi kommissionen kunne konstatere, at arbejdsløshed var et socialt onde, som ramte arbejderne uden, at de var skyld heri (Pedersen 2007, s. 69). Med indførelsen af arbejdsløshedsforsikringen får den danske velfærdsstat som rolle at administrere arbejdsløshed som et socialt problem. Det var dog først i 1970, at staten overtog den marginale risiko og arbejdsløshedsforsikringen gik fra at være en privat forsikringsordning til at være en statsfinansieret velfærdsordning (ibid., s. 83). Fra 1907 til 1970 blev de arbejdsløses vilkår løbende styrket, men beskæftigelseskrisen fra 1970'erne og frem til midten af 1990'erne medfører en mere aktiv arbejdsmarkedspolitik end tidligere, der blandt andet indebærer løbende besparelser. Eksempelvis indføres efterlønnsordningen i 1977 under Anker Jørgensens socialdemokratiske regering (ibid., s. 86), dagpengesatsen fastfryses fra 1982 til 1986 under Poul Schlüters firkloverregering (ibid., s. 88), vægten på ret, pligt og individuel behovsorientering øges i 1993 under Poul Nyrup Rasmussens

¹ Hermed blev arbejdsløhedskasserne, staten og kommunerne de centrale aktører i danske arbejdsløshedsforsikringssystem. Dette kendetegner den såkaldte Gent-model, hvor staten anerkender og yder tilskud til arbejdsløhedskasser organiseret af forsikringstagere (i praksis fagbevægelsen), og at det for det enkelte individ er frivilligt om denne vil forsikre sig mod arbejdsløshed (Jensen 2007).

socialdemokratisk ledede regering (Pedersen 2007, s. 92), muligheden for tværfaglige a-kasser oprettes for at øge konkurrencen under Anders Fogh Rasmussens VKO-regering (ibid., s. 97) og senest dagpengereformen fra 2010, hvor dagpengeperioden blev halveret fra 4 til 2 år og genoptjeningspligten fordobles fra 26 til 52 uger (Retsinformation.dk 2012).

Ifølge Keane og Owens er udviklingen af velfærdsstaten i Danmark og andre lande bygget på et normativt grundsyn om at alle som udgangspunkt skal forsørge sig selv gennem et arbejde (**Keane og Owens 1986, s. 18**). Lønarbejdet bidrager til at sikre social integration blandt velfærdsstatens medlemmer. Og velfærdsstatens aktive arbejdsmarkedspolitik er med til at opretholde en vis levestandard for dem, som ikke har et arbejde samtidig med at benytte en "gulerod" til at få folk i arbejde gennem økonomiske incitamenter (**Halvorsen 1999, s. 7**).

2.2.1.2 Dagens syn på arbejdsløshed i et dansk perspektiv

Arbejdsløshed regnes ifølge Halvorsen for en af nutidens største udfordringer for velfærdsstaten både nationalt og internationalt (**ibid., s. 8**). Som socialt problem indgår arbejdsløshed i diskurser i forbindelse med arbejdets betydning og i den forbindelse også betydning af *fravær* af arbejde. De diskurser, som er knyttet til arbejdsløshedsfænomenet er både med til at påvirke, hvordan arbejdsløse klassificeres, og hvordan arbejdsløse forstår dem selv og deres situation (**ibid., s. 12**).

Halvorsen skelner mellem tre forskellige diskurser om lønarbejde (ibid., s. 13). Den første diskurs knytter sig til retten til arbejde, hvor lønarbejdet både er lig med selvrealisering og er en forudsætning for, at man kan fungere som en god samfundsborger². Den anden diskurs knytter sig til arbejdspligt, hvor lønarbejde er lig med den grundlæggende værdiskabende aktivitet i samfundet³. Den tredje diskurs knytter sig ligeledes til arbejdspligt, hvor lønarbejdet er lig med et nødvendigt onde, som er nødvendigt for at få samfundet til at fungere og et onde, fordi det enkelte individ er tvunget til at arbejde⁴. Halvorsen skelner mellem tre ækvivalente arbejdsløshedsdiskurser (ibid., s. 13). *Elendighedsdiskursen* handler om, at arbejdsløshed er lig med social død. Utallige historier i medierne knytter sig til denne diskurs med overskrifter som for eksempel: "Knæk. Arbejdsløshed rammer hele familien" (Politiken, 19.04.2013), "Arbejdsløse rammes af stress" (Politiken, 18.07.2010), "Ekspert: Unge arbejdsløse risikerer at mange år frem" (Berlingske Tidende, 26.11.2010) og "Arbejdsløse frygter aldrig at finde job igen"

²Lars Svendsen skelner inden for den europæiske idéhistorie mellem to grundlæggende forskellige arbejdsopfattelser. Indtil reformationen blev arbejdet anset som en *meningsløs forbandelse*, og efter reformationen blev arbejdet anset som et *meningsfyldt kald* (Svendsen 2010, s. 13). I det moderne samfund beskriver Bauman, at arbejdet bliver æstetisk, fordi den enkelte eksempelvis skal kunne identificere sig med sit arbejde eller at ens arbejde skal være autentisk (**Bauman 2006, s. 169-215**).

³Efter anden verdenskrig gik velfærdsstaterne ind i en ny historisk fase, hvor regeringerne forsøgte at skaffe fuldtidsjobs til alle voksne igennem en politik som havde til formål for det første at stimulere privat og offentlig vækst (Keane og Owens 1986, s. 17).

⁴Den dominerende opfattelse af arbejdet som et *meningsløs forbandelse* (Svendsen 2010, s. 13) kan stadigvæk siges at være gældende i dag (**henvisning**).

(Politiken, 01.01.2011). *Beskæftigelsesdiskursen* handler om, at arbejdsløshed er lige med sløseri med ressourcer. Dette fylder også en del i finansnyhederne, som eksempelvis “Arbejdsløse koster kassen” (Ekstra Bladet, 14.11.2008), “Ledighed sender folk i sygesengen” (Jyllands-Posten, 18.03.2013) og “Høj ledighed truer EUs økonomi” (Berlingske, 03.07.2014). *Moraldiskursen* handler om, at arbejdsløshed skyldes dovenskab og manglende arbejdsmotivation. Denne diskurs har fyldt meget i mediedebatten med overskrifter som “Joachim B. til arbejdsløs: Du er for slap” (Politiken.dk, 19.04.2012), “Dovne Robert på kontanthjælp i 11 år: Hellere kontanthjælp end et lortejob” (Ekstra Bladet, 11.09.2012) og “Vi arbejdsløse bliver opfattet som dumme, dovne og dårlige mødre” (Politiken, 06.11.2014). Alle tre diskurser er fælles om, at arbejdsløshed anskues som et onde. Den danske realpolitik er domineret af de to sidstnævnte diskurser ved, at arbejdsløse mødes med de “økonomiske realiteter” eller “nødvendighedens politik” (**henvisning**) med den føromtalt dagpengereform fra 2010 samtidig med, at denne reform og kommende reformer bakkes op af udsagn som “Det skal kunne betale sig at arbejde” (Venstre, 2015).

De forskellige videnskabsdiscipliner knytter sig ligeledes til disse diskurser, hvilket vi vil komme ind på i afsnittene om økonomiske og sociologiske forståelser af arbejdsløshed. Overordnet kan man dog sige, at de økonomiske og sociologiske discipliner beskæftiger sig med forskellige forskningsområder (**Halvorsen 1999, s. 10-11**). Inden for den økonomiske disciplin knytter arbejdsløshedsproblemet sig på makroplan på de gevinsterne ved fuld beskæftigelse kontra spild af ressourcer blandt i form af velfærdssydelser (**henvisning**), og på et mikroplan på mangel på økonomisk selvstændighed (**henvisning**). På begge planer beskæftiger økonomer sig med, hvordan arbejdsløse kommer i beskæftigelse (**henvisning**). Inden for den sociologiske disciplin knytter arbejdsløshedsproblemet sig på makroplan til det økonomiske og idémæssige fundament for velfærdsstatens ideologi (**henvisning**), og på mikroplan til mangel på selvrespekt (**henvisning**), anerkendelse (**henvisning**) og socialt kontakt (**henvisning**) samt en trussel mod individets individets socialisering (**henvisning**) (**ibid., s. 10-11**).

2.2.1.3 Opsummering

I dette afsnit har vi kontekstualiseret arbejdsløshed som problemstilling ved kort at skitserer arbejdsløshed i en historisk og en nutidig kontekst i et dansk perspektiv. Historisk er danske arbejdsløses forhold overordnet løbende blevet styrket i perioden fra den første lov om arbejdsløse i 1907 til 1970'erne. Siden har arbejdsløses forhold i højere grad været til debat og under under pres. Ifølge Halvorsen dominerer diskurserne “arbejdsløshed som social død”, “arbejdsløshed som sløseri med ressourcer” og “arbejdsløshed som dovenskab” i større eller mindre grad synet på arbejdsløshed i hverdagen og den offentlige debat samt inden for politik og videnskabelig forskning. Efter at have kontekstualiseret arbejdsløshed som problemstilling, vil vi dykke ned i den videnskabelige forskning på arbejdsløshedsområdet. Inden vi går til den sociologiske disciplin, vil vi begynde med den økonomiske disciplin.

2.2.2 ØKONOMISKE FORSTÅELSER AF ARBEJDSLØSHEDSPROBLEMET

Fra 1970'erne og fremefter har økonomisk teori haft en betydelig gennemslagskraft i arbejdsløshedsforskning samtidig med at være det ideologiske grundlag for lovændringer på arbejdsløshedsområdet i Danmark (Andersen 2003, s. 19). Den arbejdsmarkedsøkonomiske disciplin er orienteret mod at sikre en effektiv økonomi og et effektivt fungerende arbejdsmarked. Den danske velfærdsstat påvirker den økonomisk adfærd, hvilket også er tilfældet for arbejdsløses handlinger i forhold til at tage eller varetage et arbejde. Den helt centrale økonomiske antagelse om, at individer handler rationelt på baggrund af incitamenter er kommet tydeligt til udtryk ved, at arbejdsløshedsydelse holdes lave for at give arbejdsløse incitamenter til at arbejde (Halvorsen 1999, s. 26). Dette teoretiske afsnit om økonomiske forståelser af arbejdsløshed indeholder (2.2.2.1) en kort introduktion til relevante økonomiske begreber i forhold til arbejdsmarkedet og arbejdsløshed. Efterfølgende beskrives centrale arbejdsløshedsteorier, hvilket er (2.2.2.2) arbejde-fritidsmodellen, (2.2.2.3) søgeteori, (2.2.2.4) principal-agent teori (moral hazard) og (2.2.2.5) hysteres. Til sidst følger en kritik af de økonomiske forståelser af arbejdsløshedsproblemet.

2.2.2.1 Arbejdsløshed på kort og lang sigt

Arbejdsløse defineres typisk som individer uden arbejde suppleret med en række faktorer. De to mest udbredte metoder til at måle arbejdsløshed er ved at måle antal individer på arbejdsløshedsunderstøttelse på et givet tidspunkt i løbet af året og gennem arbejdsmarkedsundersøgelser. Problemet ved den første metode er, at lovændringer kan resultere i ændringer i, hvem som har ret til arbejdsløshedsunderstøttelse (Mankiw og Taylor 2011, s. 594). Arbejdsmarkedsundersøgelser foretages på baggrund af *International Labour Organisation's* (ILO) definition af arbejdsløse, som er antallet af personer som står uden beskæftigelse samtidig med at være til rådighed for arbejdsmarkedet og aktivt arbejdssøgende (ILO 1982). Arbejdsmarkedsundersøgelsen deler samtidig også befolkningen op i beskæftigede, arbejdsløse og individer som ikke er en del af arbejdsstyrken (økonomisk inaktive)⁵ (Mankiw og Taylor 2011, s. 595).

På arbejdsmarkedet er arbejdskraft, jord og kapital de inputs som anvendes til produktion af varer og ydelser (output). Efterspørgslen på arbejdskraft bygger på antagelserne om, at virksomheder er *konkurrencedygtige* og *profitmaksimerende* (ibid., s. 383). Når den konkurrencedygtige virksomhed skal ansætte en person, skal der tages højde for antallet af ansattes (input) påvirkning af produktionen af varer (output). Hvis arbejdskraftens marginalprodukt er profitabelt, kan det betale sig for virksomheden at ansætte en ny person (ibid., s. 384). På det konkurrencedygtige arbejdsmarked er løn i perfekt balance mellem udbud og efterspørgsel (equilibrium) samtidig med at være lig med værdien af arbejdskraftens marginalprodukt. Dette ideelle arbejdsmarked ville fuld beskæftigel-

⁵Endvidere er arbejdsløshedsraten lig med procentdelen af arbejdsstyrken som er arbejdsløse, mens arbejdsmarkedsdeltagelsesraten er lig med procentdelen af den voksne population som er en del af arbejdsstyrken (Mankiw og Taylor 2011, s. 595).

se, det vil sige intet arbejdsløshed, hvilket aldrig reel finder sted i den virkelige verden (Mankiw og Taylor 2011, s. 600).

Derfor skelner økonomiske arbejdsløshedsstudier mellem arbejdsløshed på lang sigt og arbejdsløshed på kort sigt. Arbejdsløshed på lang sigt kaldes også den naturlige arbejdsløshedsrate, som er lig med den mængde arbejdsløshed en økonomi normalt er udsat for. (ibid., s. 592). På lang sigt skyldes arbejdsløshed friktionsledighed, strukturel ledighed og sæsonledighed ⁶. *Friktionsledighed* (skifteledighed) opstår ofte i forbindelse med indtræden på arbejdsmarkedet eller ved jobskifte⁷ (Mankiw 2007, s. 163). *Strukturel ledighed* opstår ved manglende faglig eller geografisk fleksibilitet på arbejdsmarkedet. Dette betyder, at lønnens balance mellem udbud og efterspørgsel ikke er i stand til at sikre fuld beskæftigelse⁸ (Mankiw og Taylor 2011, s. 600). *Sæsonledighed* opstår på grund af sæsonmæssige svingninger i produktionen, hvor en stor del af sæsonarbejdsløsheden forekommer er midlertidig hjemsendelsesledighed, idet den arbejdsløse efter en kortere periode som arbejdsløs kommer tilbage til den samme arbejdsgiver (*Den Store Danske* 2015).

Arbejdsløshed på kort sigt er en *konjunkturledighed*, der er karakteriseret ved økonomiske udsving fra år til år (Mankiw og Taylor 2011, s. 592). John Maynard Keynes forsøger at forklare kortsigtede disse økonomiske udsving i almindelighed og i forbindelse med den depression i 1930'erne. Han kritiserer klassisk økonomisk teori for at stole, at lønninger og priser ville tilpasse sig så økonomien vil komme tilbage i equilibrium ved fuld beskæftigelse, hvis økonomien tidligere ikke har været i equilibrium og arbejdsløshed har eksisteret. Fuld beskæftigelse skal i denne henseende forstås som, at der er arbejde til alle som ønsker at arbejde ved markedsvilkår. Dette betyder, at det arbejdsløshed som eksisterede var frivilligt. Ifølge Keynes ville lønninger og priser ikke nødvendigvis tilpasse sig på kort sigt, and på den måde ville økonomien være i en position, hvor efterspørgslen ikke var tilstrækkelig til at skabe en beskæftigelse svarende til fuld beskæftigelse. For Keynes var svaret i 1930'erne, at staten greb ind og administrerede efterspørgslen for at opnå det ønskede beskæftigelsesniveau (ibid., s. 707). Det kan staten typisk gøre ved finanspolitisk ved at øge forbruget for at booste den økonomiske aktivitet⁹ eller ved pengepolitik, hvis centralbanken beslutter sig for at udvide mæng-

⁶I praksis er det vanskeligt at udskille friktions- og sæsonledighed fra strukturelledighed, hvilket betyder, at de alle sammen oftest optræder som strukturarbejdsløshed (*Den Store Danske* 2015).

⁷Equilibrium-modellen antager, at alle arbejdere kan passe hvilket som helst jobs, fordi alle arbejdere og alle jobs er identiske. Hvis dette var sandt, og arbejdsmarkedet var i equilibrium, så ville et jobtab ikke medføre arbejdsløshed, fordi en fyrret arbejder ville finde et nyt job til markeds løn. Det tager dog tid at finde det rette arbejde, fordi arbejdere har forskellige præferencer og færdigheder og jobs kræver forskellige færdigheder (Mankiw 2007, s. 163).

⁸I equilibrium-modellen vil de reelle lønninger tilpasse sig i perfekt balance med udbud og efterspørgsel. Men lønninger er ikke altid fleksible, fordi de reelle lønninger kan være fastsat over markedsniveau. Denne lønstivhed medfører strukturel arbejdsløshed, fordi den udbudte mængde af arbejdskraft er større end den efterspurgte mængde af arbejdskraft. Årsagerne her til er blandt andet minimumslønninger, fagforeningerne og effektivitetslønninger, som har til fælles at skabe lønninger over equilibrium (ibid., s. 165).

⁹Et eksempel herpå kunne være, når staten laver en kontrakt på 10 milliarder for at bygge tre nye atomkraftværker. Hermed skabes beskæftigelse og profit hos byggefirmaet, som resulterer i beskæftigelse

den af penge (Mankiw og Taylor 2011, s. 718). Udover Keynes insisteren på vigtigheden af arbejdsløshed på kort sigt spiller A.W. Phillips *Phillipskurven* en stor rolle. Phillipskurven viser en negativ sammenhæng mellem arbejdsløshedsraten og inflationsraten, hvilket vil sige at år med lav arbejdsløshed har høj inflation, og år med høj arbejdsløshed har lav inflation (ibid., s. 783). Finanspolitik og pengepolitik kan flytte økonomien langs Phillipskurven. Øgninger af pengemængden, øger det offentlige forbrug eller skattelettelser udvider den samlede efterspørgsel og flytter økonomien til et punkt i Phillipskurven med lav arbejdsløshed og høj inflation. Fald i pengemængden, nedskæringer i det offentlige forbrug eller skattestigninger trækker den samlede efterspørgsel sammen og flytter økonomien mod et punkt i Phillipskurven med lav inflation og høj arbejdsløshed (ibid., s. 785).

2.2.2.2 Trade-off mellem arbejde og fritid

Den neoklassiske økonomiske teori antager at for at have et arbejde skal man have valgt at tage et. Individet har begrænset tid, og står derfor over for et trade-off mellem arbejde og fritid¹⁰. Det betyder, at når en handling vælges frem for andre mulige handlinger er der omkostninger herved. Eksempelvis, hvis man vælger at holde en times fri frem for at arbejde den samme time til en timeløn på 100 kroner, så er omkostningerne herved altså 100 kroner (ibid., s. 389).

Trade-off'et mellem arbejde og fritid er senere hen blevet mere kompleks. Eksempelvis er den tid man ikke arbejder ikke nødvendigvis blot fritid, fordi denne tid kan bruges på produktion i husholdningen, som jo også er et supplement for ens lønindtægter (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 14).

og profit hos underleverandørerne. Alt i alt skaber der et forbrug, hvor hvert pund som er brugt får den samlede efterspørgsel på varer og ydelser til at stige for mere end et pund. Dette kaldes også multiplikatoreffekten som er defineret ved at være supplerende ændringer i den samlede efterspørgsel som finder sted, når ekspansiv finanspolitik øger indkomst og dermed øger privatforbruget. (Mankiw og Taylor 2011, s. 709).

¹⁰Implicit er dette også et trade-off mellem at forbrug goder og forbruge fritid (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 5).

2.2.2.3 Jobsøgning (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 107-170) + 1-2 referencer

(1) **Introduktion:** Jobsøgning er den proces, hvor individer finder de rette jobs i forhold til deres præferencer og færdigheder. Jobsøgningen opstår i forbindelse med skifteledighed (Mankiw og Taylor 2011, s. 601). Dette står i modsætning til den neoklassiske økonomiske teoris antagelse om, at individer har *fuldkommen information* om arbejdsmarkedet. Fuldkommen information betyder, at der ikke er brug for tid til at søge arbejde, men da friktionsledighed rent faktisk eksisterer, så beskæftiger jobsøgningsteori sig med konsekvenserne af *ufuldkommen information*. På arbejdsmarkedet medfører den ufuldkomne information, at jobsøgeren undersøger arbejdsmarkedet med hensigt af at finde den højeste løn som betaling for den ydelser som vedkommende kan levere (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 108).

(2) **Basic job search theory:** Jobsøgningsteorien blev udviklet i 1970'erne af McCall (1970) og Mortensen (1970) og opstår ud fra den base model (også kaldet den partielle model), som beskriver adfærden hos en person som leder efter arbejde i en situation med ufuldkommen information (ibid., s. 109). Den optimale søgestrategi for en person som leder efter arbejde består i at vælge en *reservationsløn*, hvilket vil sige den laveste løn vedkommende kan acceptere. En stigning i reservationsløn medfører en stigning i den gennemsnitlige arbejdsløshedsperiode. Dette betyder, at arbejdsløshedsydelser har en effekt på længden på en arbejdsløshedsperiode¹¹ (ibid., s. 114).

¹¹Denne konklusion er ofte blevet anfægtet af økonomiske teoretikere såsom Atkinson og Micklewright (1991) (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 114). Udover at være påvirket af arbejdsløshedsydelser er reservationslønnen også påvirket af antal jobtilbud, omkostninger ved udelukkelsen af andre aktiviteter med videre (ibid., s. 112). Den basale model er desuden blevet udvidet på flere punkter blandt andet ved at skelne mellem dem som er berettiget til arbejdsløshedsydelser og dem som ikke er berettiget (for eksempel folk som er nye på arbejdsmarkedet eller som har mistet retten til dagpenge) (ibid., s. 119) og ved fplis på, at jobsøgnernes miljø ikke er stationære, fordi jo længere arbejdsløsheden varer, jo færre jobtilbud vil der for det meste være og man kan løbe tør for dagpenge (ibid., s. 119).

I søgeteorien betragtes søgeprocessen som en bestræbelse på at maksimere egen nytte - det vil sige fordelene man opnår i form af bedre job på længere sigt må afvejes mod omkostninger i form af indkomsttab og omkostninger ved at indhente informationer om lediges jobs med videre mens søgningen foregår. Arbejdsløshed ses ikke som en udelukkende negativ ting, fordi jobsøgning kan ses som en investering med sigte om at få et bedre job. Men teorien implicerer, at jo bedre mulighed for alternativ forsørgelse, desto længere bliver søgeperioden. I teorien forudsættes en positiv sammenhæng mellem søgeintensitet og antal jobtilbud man modtager (Halvorsen 1999, s. 27-28)

Om man rent faktisk accepterer arbejdstilbuddet er afhængigt af den enkelte jobsgeres reservationsløn - det vil sige den laveste løn en arbejdsløs er villig til at acceptere for at tage et job. Denne påvirkes blandt andet af arbejdsløshedsforsikringens niveau, fordi alternativ omkostninger ved jobsøgning er lavere end den ellers ville have været uden arbejdsløshedsforsikring. Arbejdsløshedsforsikring subsidere jobsøgningen. Men reservationslønnen påvirkes også af arbejdsløshedsniveauet - jo højere arbejdsløshed, jo mindre er sandsynligheden for at få et jobtilbud og desto lavere vil reservationslønnen være. Engelske og amerikanske studier viser, at høj kompensationsgrad giver høj reservationsløn. Svenske studier viser, at dagpenge har en stærk effekt på reservationslønnen. Reservationslønnen antager også at falde jo nærmere man kommer slutningen af dagpengeperioden. Positiv varighedsafhængighed betyder at jo længere tid man er arbejdsløs, jo mere vil reservationslønnen falde og sandsynligheden for at komme i arbejde øges over tid. Negativ varighedsafhængighed betyder jobtilbudene vil blive færre og sandsynligheden for at få et arbejde vil falde. (ibid., s. 28) (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 8).

(3) Theory of optimal unemployment insurance (ibid., s. 125-146)

Den basale søge model kan udvides på forskellige måder.

Fokus kan også ligge hos arbejdsgivere.

Fokus kan ligge på de autoriteter som har ansvar for arbejdsløshedsforsikringen.

Se Shavell og Weiss (1979) og Hopenhayn og Nicolini (1997)

(4) Empirical aspects of job search (ibid., s. 146-170)

(5) Kritik

Problemet med jobsøgningsteori er at arbejdsløse næsten altid modtager et tilbud, så snart tilbudet er modtaget, hvilket betyder at variationer i varighedsperioden opstår primært ud fra variation i sandsynligheden for at modtage et jobtilbud (Halvorsen 1999, s. 28-29). **Kritik 2:** Et andet problem er ifølge Atkinson at lønarbejde foretrækkes frem for ledighed fordi man derved lever op til sociale forventninger og får selvrespekt - det vil sige ikke-økonomiske aspekter af arbejdsmotivation er af stor betydning for arbejdsmarkedsadfærden. (ibid., s. 29). **Kritik 3:** Et tredje problem er, at det er urealistisk at fremstille varigheden af arbejdsløshed som en strategisk tilpasning med sigte på nyttemaksimering, hvor jobsøgning og afgørelse om accept af jobtilbud ses som et resultat af frivillig valg - øget søgeintensitet koster endvidere penge for, da for lav ydelser kan bidrage til lav søgeaktivitet - for at søge jobs har man brug for et minimum af økonomiske

resultater, så dagpengeydelse kan således virke som en positiv effekt på søgeaktivitet - noget som giver en anden hypotese. (Halvorsen 1999, s. 29).

2.2.2.4 Principal-agent teori / Moral Hazard

Contracts, Risk-sharing and incentive (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 305-368) + 1 referencer

(1) Denne teori er en forsikringsvariant af principal-agentteori kalder "moral hazard" og som henviser til den effekt forsikring har på menneskelig adfærd. Moralsk risiko opstår, når en forsikringstager (agent) uden bekostninger kan påvirke sandsynligheden for en hændelse uden at forsikringsselskabet (principalen) ved noget om det - det vil sige at informationen er assymetrisk mellem den forsikrede og forsikringsselskabet, fordi forsikringsselskabet ikke kan observere den forsikredes handlinger eller kende hans information, men bare kan observere resultatet af handlingerne. Den forsikrede kan således påvirke sandsynligheden for en hændelse. Tilstedeværelsen af en forsikringsordning bevirker en øgning i forventet tab som følge af forsikringstagers risikoadfærd. For arbejdsløse betyder det, at de frivillig kan sige et job op eller være seriøs om at søge nyt arbejde og afslå jobtilbud eller tilbud om oplæring samtidig med at denne information kan holdes skjult for arbejdsformidlingen. Risiko som med høj sandsynlighed indeholder en moralsk risikokomponent, bør derfor ikke have fuld kompensationsgrad. For at løse moralsk risiko problemet vil den forsikrede må bære en egenrisiko, hvilket vil sige kompensationsgraden må være lavere en 100 procent - alternativt at de udøves kontrol med hvorvidt der søges forsikring for opfyldens lovens krav. Dermed kan principalen (staten) påvirke agentens (den arbejdsløses) handlinger ved at udøve kontrol (jobformidlingen) eller gennem kompensationsgraden. Dagpengeordningen åbner op for moralsk risiko særlig i forhold til hvor længe an går ledig. Dette hænger sammen med at principalen ikke direkte har tiltag til agentens handlingsmotive og handlingsbetingelse. Således begrænset og assymetrisk information giver derfor rum for opportunistisk adfærd fra agentens side for eksempel ved at holde information tilbage (Halvorsen 1999, s. 29-30).

(2) Man kan begrænse den opportunistiske adfærd. For det første ved at gi ufuldstændig dækning af tab, det vil sige operere med en egenrisiko. For det andet kan man gennem etbalisering af kontrolordninger ved for eksempel at stille krav om at den ledige er reel arbejdssøgende og således villig til at tage arbejde eller deltage i arbejdsmarkedstiltag (ibid., s. 29-30).

(3) Svært at efterprøve empirisk (ibid., s. 33).

2.2.2.5 Hysteresese

Unemployment and inflation (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 441-502)

(1) Hysteresese henviser til processer som gør det vanskeligt at reducere arbejdsløshed, når den først er kommet op på et højt niveau. Dette er primært en makroøkonomisk forklaring, men noget af forklaringer kan også knyttes til aktørerne på arbejdsmarkedet - både arbejdsmarkedskraftskøbere og arbejdskraftssælgere. Teorier om hysteresese er knyttet til permanente eftervirkninger på øget arbejdsløshed. Dette knytter sig blandt andet til, at langtidsledige risikerer at blive forbigået ved nyansættelser (Halvorsen 1999, s. 32-33). (Mankiw 2007, s. 396-397)

2.2.2.6 Kritik af økonomiske forståelser af arbejdsløshed

Job reallocation and unemployment (Cahuc og Zylberberg 2004, s. 503-562)

Labor market policies (ibid., s. 635-712)

Institutions and labor market performance (ibid., s. 635-712)

(1) **Sociologernes kritik:** Granovetter, Hedstroem, Halvorsen

(2) **Økonomernes kritik:** Goul

(3) **Halvorsens nøgleord:** Incitamenter. Dagpengeordningens kompensationsgrad. Analyse af dagpengeordningen isoleret (vi tager alt med). Matching mellem arbejdssøgers kvalifikationer og jobkrav (meget relevant for os). Rationelle aktører forudsætte at man har god information (sjældent tilfældet). Sociologer. Discouraged worker effect. At modtage understøttelse er ikke money-for-nothing. . (Halvorsen 1999, s. 33-36)

2.2.2.7 Opsummering

2.2.3 SOCIOLOGISKE FORSTÅELSER AF ARBEJDSLØSHEDSPROBLEMET

Sociale omgiversers tilnærmelser - funktion og normativ deprivationsteori.

Institutionel teori.

Agent Teori.

Handlingsteori.

Teorier om afhængighed.

Marginalisering.

Kritik.

2.2.4 OPSUMMERING

Arbejdsløse fremtræder forskelligt og et ikke et problem

Marginalisering.

Incitament og arbejdsvilje.

Psykiske plager og selvrespekt.

Økonomiske vanskeligheder og det offentlige og private sikkerhedsnet.

2.3 MOBILITET

2.3.1 MOBILITET SOM PROBLEMSTILLING

Formål i sig selv.

Kobling med arbejdsløshed.

2.3.2 BESKÆFTIGELSESMOBILITET

Økonomiske teorier og studier.

Sociologiske teorier og studier.

2.3.3 ARBEJDSMARKEDSSEGMENTER

Formål.

Anvendelse.

2.3.4 OPSUMMERING

2.4 OPSAMLING

Hypoteser og operationalisering

Beskæftiget, arbejdsløs og ikke deltagelse -> pointen her kædes sammen med information om grænsen mellem ikkedeltagelse og jobsøgning (**Cahub2004**)

2.4.1 OPSUMMERING

3 METODE

3.	Metode
3.1	Arbejdsløshed
3.2	Netværksanalyse
3.3	Disco
3.4	Opsamling

4 ANALYSE

4.	Analyse
4.1	Hovedkonklusion <ul style="list-style-type: none">- Sammenligning af beskæftigede og arbejdsløse- To hovedkort over for hinanden
4.2	Nøgletal - baggrundsoplysninger <ul style="list-style-type: none">- Population (alle) + analyseudvalg (arbejdsløse + beskæftigede)- Uddannelse, køn, alder osv.- Vist ovetid fx alder 1996-2009
4.3	Nøgletal og cases - arbejdsløse <ul style="list-style-type: none">- Nøgletal: Længde, typer osv.- Cases: Forløb
4.4	Intern mobilitet
4.5	Løn
4.6	Opdeling i grupper <ul style="list-style-type: none">- Ung (16-35), midtergrupper (36-49), gammel (50-69)- Typer af arbejdsløse: dagpenge, kontanthjælp mv.- Geografiske områder fx København- Fyringer på arbejdssted- arbejdsløshed gennem hele arbejdslivet- Prekære arbejdere- Længder af arbejdsløshed: 1 år, 2 år, mv.

5 DISKUSSION

6 KONKLUSION

7 BIBLIOGRAFI

HOVEDBIBLIOGRAFI

- [1] Jørgen Goul Andersen. „1. Arbejdsløshedens årsager og konsekvenser: Perspektiver og analysebehov“. I: *Marginalisering og velfærdspolitik, arbejdsløshed, jobchancer og trivsel*. Udg. af Jørgen Goul Andersen (red.) Kbh.: Frydenlund, 2003.
- [2] Zygmunt Bauman. *Flydende modernitet*. Kbh: Hans Reitzel, 2006.
- [3] Pierre Cahuc og André Zylberberg. *Labor Economic*. The MIT Press, 2004.
- [4] *Den Store Danske. Arbejdsløshed*. Gyldendal, 2015. URL: <http://www.denstoredanske.dk/index.php?sideId=39678>.
- [5] Knut Halvorsen. *Arbejdsløshet som sosialt problem*. Avhandling for dr.philos, Institutt for sociologi og samfunnsgeografi, SV-fakultetet, Universitetet i Oslo HiO-rapport 1999 nr 13. Høgskolen i Oslo, 1999.
- [6] ILO. „Resolutions Concerning Economically Active Population, Employment, Unemployment and Underemployment Adopted by the 13th International Conference of Labour Statisticians, para. 10“. I: 1982. URL: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/download/res/ecacpop.pdf>.
- [7] Per H. Jensen. *Grundlæggelse af det danske arbejdsløshedsforsikringssystem i komparativ belysning*. I: *Arbejdsløshedsforsikringsloven 1907-2007, udvikling og perspektiver*. Udg. af Jesper Hartvig Pedersen og Aage Huulgaard red. Arbejdsdirektoratet, 2007, s. 33–64.
- [8] John Keane og John Owens. *After full employment*. London: Hutchinson, 1986.
- [9] N. Gregory Mankiw. *Macroeconomics*. Worth Publishers, 2007.
- [10] N. Gregory Mankiw og Mark P. Taylor. *Economics*. South-Western Cengage Learning, 2011.
- [11] C. Wright Mills. *The Sociological Imagination*. New York: Grove Press, Inc., 1959.

-
- [12] Jesper Hartvig Pedersen. *Et rids af udvikling i det danske arbejdsløshedssystem fra 1907 til 2007 - belyst ved centrale lovinitiativer og beslutninger. I: Arbejdsløshedsforsikringsloven 1907-2007, udvikling og perspektiver*. Udg. af Jesper Hartvig Pedersen og Aage Huulgaard red. Arbejdsdirektoratet, 2007, s. 67–104.
- [14] Lars Svendsen. *Work*. Acumen Publishing, 2010. Kap. 1 - From curse to vocation: a brief history of the philosophy of work.

ONLINE KILDER

- [13] Retsinformation.dk. *Bekendtgørelse om beskæftigelseskrav for lønmodtagere og dagpengeperiode*. Udg. af Arbejdsmarkedsstyrelsen. 2012. URL: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=142517> (sidst set 23.04.2015).